

Bibliografie:

1. Inovație și performanță în dezvoltarea profesională a cadrelor didactice din mediul urban TIC ÎN EDUCAȚIE. București 2011.
2. ISTRATE, O. Efecte și rezultate ale utilizării TIC în educație. București, 2010.
3. NOVEANU, E.(coord.). Impactul formativ al utilizării TIC în educație. București, 2004.
4. PAVEL, M. Impactul tehnologiilor informaționale asupra formării învățătorilor. Chișinău: UST, 2014.
5. OPREA, C. Strategii didactice interactive. București: E.D.P., 2009, 316 p., p. 186
6. Wheeler S. The Role of the Teacher in the Use of ICT. Learning Technology Research. Keynote Speech delivered to the National Czech Teachers Conference University of Western Bohemia, Czech Republic, May 20, 2000.
7. <http://www.slideshare.net/ChrisKwei/the-role-of-the-teacher-in-the-use-of-ict>

CZU: 376:37.091+371.136

DOI: 10.46727/c.v2.1-2-10-2022.p43-48

COMPETENȚE DE LEADERSHIP ÎN ABORDAREA EDUCAȚIONALĂ A ELEVILOR VULNERABILI

CRĂCIUN Anca Ștefania,

prof. Colegiul Național „Gh. Vranceanu” Bacău, România,

doctoranda, Universitatea Pedagogică de Stat ” Ion Creangă” din Chișinău,

ORCID: 0000-0002-5982-2338, e-mail: craciunastefania@gmail.com,

Rezumat. *Articolul propune o abordare educațională a elevilor vulnerabili prin activarea competențelor de leadership ale cadrului didactic. Perspectiva teoretică și praxiologică a profesorului-leader pune accent pe dezvoltarea competențelor de leadership ale acestuia, a leadershipului profesional, ca suport pentru o învățare relevantă propusă elevilor, mai ales pentru cei vulnerabili (situație socio-economică precară, familii monoparentale, comunitate vulnerabilă, cerințe educaționale speciale).*

Cuvinte-cheie: *elev vulnerabil, leadership educațional, leadership pentru învățare, leadership centrat pe învățare, profesorul-leader, competențe-cheie*

Abstract. *This article proposes an educational approach of the vulnerable students based on emphasizing teachers' leadership competencies. The theoretical and practical perspective of the teacher as a leader is focused on developing his leadership competencies, the professional leadership, as base for a relevant learning experienced by the students, especially for the vulnerable ones (because of the poor socio-economic status, single parent families, vulnerable community, educational special needs).*

Keywords: *vulnerable student, educational leadership, leadership focused on learning, leadership for learning, teacher as a leader, key-competencies*

Aplicarea unor principii de leadership în activitățile de învățare proiectate și organizate de profesor contribuie la îmbunătățirea performanței școlare a elevilor vulnerabili și la obținerea unei învățări reale, autentice. Rolul principal, așadar, îl are profesorul-leader care provoacă învățare creativă, autentică, atât pentru elevii săi, cât și pentru el și pentru comunitatea de învățare din care face parte, prin valorificarea creativă a competențelor și a principiilor de leadership educațional, în cadrul teoretic oferit de paradigma competențelor.

Documentele curriculare oficiale (programele școlare) sunt construite în jurul conceptului de competență, bazându-se pe corelarea profilului de formare a absolventului cu formarea și dezvoltarea competențelor cheie. Pentru formarea și dezvoltarea acestor competențe, cadrele didactice trebuie să demonstreze o percepție a fenomenului educațional din perspectiva celui care învață, a elevului, mai ales a celui vulnerabil, proiectând și realizând demersuri didactice inovative, interactive, centrate pe elev, atât în mediul de învățare fizic, clasic, cât și în mediul de învățare online.

În abordarea educațională a elevilor vulnerabili, cadrul didactic poate aplica în procesul de predare-învățare-evaluare principii de leadership, fiind astfel preocupat și centrat pe paradigmele actuale ale pedagogiei și educației, cum este paradigma competențelor, în acord și cu recomandările documentelor oficiale europene: „...trebuie explorate noi moduri de învățare pentru o societate care devine din ce în ce mai mobilă și mai digitală. Aptitudinile, cum ar fi soluționarea problemelor, gândirea critică, capacitatea de a coopera, creativitatea, gândirea computațională sau autoreglarea, sunt mai esențiale decât oricând în contextul societății noastre aflate în schimbare rapidă” (*Recomandarea Consiliului din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (Text cu relevanță pentru SEE) 2018/C 189/01*). Aplicarea principiilor de leadership în organizarea instruirii îi oferă cadrului didactic posibilitatea de a opta în mod clar pentru un curriculum centrat pe competențe, care să îi permită sprijinirea elevului vulnerabil în obținerea progresului școlar, deoarece „...din perspectivă pedagogică – se accentuează dimensiunea pragmatică, acțională, demersurile integratoare flexibile (și nu abordările monodisciplinare), focalizarea pe achizițiile finale ale învățării, contribuind eficient la formarea unui individ care să se poată integra în societate” [2].

Insistăm pe această perspectivă a profesorului – leader centrat pe nevoile educaționale ale elevilor vulnerabili și în contextul tendințelor educaționale ale secolului al XXI-lea care subliniază necesitatea de a dezvolta o cultură a învățării autentice, din convingerea că sistemul de învățământ poate produce învățare reală pentru beneficiarii săi, în actualele vremuri supuse schimbărilor rapide, doar dacă depășește unele limitări anterioare, care mai produc efecte și sunt de neclintit din mentalul colectiv asociat procesului instruirii cum ar fi: distanța profesor - elev, supremația autorității profesorului în organizarea instruirii, accentul pe învățarea formală, închisă în spațiul

organizației școlare. Dezvoltarea competențelor de leadership educațional ale profesorului, a leadershipului profesional, determină obținerea de performanțe școlare reale, autentice de către fiecare elev implicat în învățarea din mediul școlar.

Conceptul de profesor - leader face obiectul studiilor și articolele din revistele de specialitate, în special în a doua jumătate a secolului al XX-lea și mai ales în statele occidentale, stând la baza unor programe de dezvoltare profesională a cadrelor didactice din SUA, Marea Britanie, fiind considerat o soluție pentru activarea cadrelor didactice, pentru revigorarea acestora în actuala societate a cunoașterii, astfel încât să poată gestiona cu succes schimbarea. Există preocupări științifice actuale, în spațiul academic românesc, de a găsi soluții și răspunsuri fundamentate la provocările contemporane ale educației, vizând reformare, gestionarea schimbării cu scopul îmbunătățirii calității. „Leadershipul este elementul central al discuțiilor care vizează identificarea unor soluții ce țin de rezolvarea problemelor actuale din sistemul de educație” [5].

Literatura de specialitate internațională oferă modelul de *leadership for learning - leadership centrat pe învățare*. Literatura internațională abordează *leadership-ul centrat pe învățare*, atât la nivel organizațional, asociat cu rolul managerului școlar de promovare a acestuia (inclusiv Tony Bush, în celebra sa lucrare, *Leadership și management educațional*, face acest demers), cât și la nivelul individual, cu referire la un comportament dezirabil al cadrului didactic, care are rolul de a transforma educația printr-o predare bazată pe competențele sale de leadership. Blase subliniază importanța tranziției de la leadership-ul instruirii, preocupat de asigurarea calității predării, la leadership-ul pentru învățare, care sprijină învățarea și rezultatele școlare [4].

În contextul acestui articol, reținem o definiție a conceptului de leadership menționată în *Dicționarul praxiologic de pedagogie* [2] „*Leadership* - proces definitoriu pentru arta conducerii oamenilor, proces prin care se exercită influență asupra celorlalți, în scopul motivării și organizării grupurilor, în vederea implicării liber consimțite a membrilor acestora pentru atingerea scopurilor și obiectivelor comune, într-un context organizațional. Acest proces se bazează pe abilitatea persoanei de a motiva și organiza grupurile, de a face oamenii să se implice în viața grupului și a organizației și să acționeze prin mijloace necoercitive. Această abilitate se formează prin educație, prin interacțiuni sistematice cu oamenii, prin trăire de experiențe sociale și profesionale inedite și, desigur, prin exersarea practică a abilităților de manager și de leadership” [2]. Profesorul-leader găsește sursele motivaționale care să mențină elevii vulnerabili ancorați în procesul învățării, implicați activ în propria formare. Cultivarea relației, specifică leadership-ului, are suport motivațional și de întreținere a rezilienței.

Începând cu anul 2000 literatura de specialitate înregistrează rezultate ale unor cercetări pedagogice care își propun să folosească o terminologie care să ilustreze mai clar conexiunea leadership-ului cu demersurile didactice de predare - învățare pe care profesorul leader le propune

elevilor săi. În acest context au apărut concepte ca *teaching leadership* tradus la noi prin *leadership pedagogic*, *leadership padeutic* [8] precum și *leadership for learning - leadership pentru/centrat pe învățare*, pe care Tony Bush îl asimilează leadership-ului instruirii, în care învățarea cu sens este ținta [4].

Corelăm conceptul de leadership profesional și dezvoltarea competențelor de leadership ale profesorilor cu rezultatele proiectului *Leadership for Learning* „un proiect de cercetare și dezvoltare focusat pe procesul prin care școlile produc și apoi dezvoltă conexiunile între învățare și leadership, derulat în perioada 2002-2005 de către Fundația Wallenberg din Suedia, sub coordonarea Universității Cambridge, în colaborare cu opt grupuri de cercetători universitari și unități școlare (7 licee și 24 școli) din opt orașe din Europa, SUA și Australia: Atena, Brisbane, Copenhaga, Innsbruck, Londra, Oslo, Seattle și Trenton (New Jersey)” [apud 3]. Proiectul lansează, ca rezultat, cinci principii ale leadershipului pentru învățare. Cele mai multe privesc activitatea de instruire organizată la nivelul organizației școlare, insistând pe ideea de comunitate de învățare, în corelație cu politicile educaționale la nivel național, altele sunt aplicabile și în activitatea profesorului-leader.

O explicitare a leadership-ului abordat din perspectiva profesorului regăsim în conceptul *teacher leadership* lansat tot în spațiul științific internațional, văzut ca o modalitate de a îmbunătăți calitatea predării și de a construi comunități de învățare, profesionale. În cercetări anterioare s-a creionat tendința de a asocia elemente ale definițiilor de leader și leadership din literatura de specialitate cu rolurile și funcțiile cadrelor didactice, ca fundament pentru un model de leadership – „teacher leadership”, tradus în cercetări naționale prin *leadership pedagogic sau leadership paideutic* [9], considerat un pilon important în reformarea educației și în profesionalizarea predării. Conceptul este pe larg dezbătut în SUA în discuțiile care au ca temă profesionalizarea predării și reformarea școlilor (Billingsley, 2007; Little, 2003; Smylie, 1995), urmărindu-se elaborarea unor standarde pentru *teacher leadership*. Ilustrând contextul de construire, fundamentare a acestei paradigme care, în fond, pleacă tot de la problematica leadershipului educațional, ne sunt oferite nouă definiții a ceea ce înseamnă *teacher leadership*.

Criteriile vulnerabilității aplicate elevilor sunt cele legate de statutul socio-economic precar al familiei, al comunității, de nevoile educaționale speciale, de problemele medicale.

În mediul școlar, acești elevi au nevoie de sprijin și intervenții ameliorative pentru a le facilita progresul școlar, intervenții care sunt definite în funcție de competențele de leadership ale cadrului didactic.

Profesorul-leader poate aplica în activitatea de proiectare și organizare a învățării principiile leadership-ului pentru învățare, aplicabile și în activitatea profesorului-leader: menținerea focusului pe învățare drept o activitate în care toți (elevi, părinți, profesori, membri ai comunității) învață, în care învățarea se bazează pe interacțiuni sociale, emoționale și pe procese cognitive, în care

eficiența învățării este influențată de context și de stilurile diferite de învățare ale oamenilor, în care competențele de leadership potențază experiențe de învățare puternice, de impact, în care oportunitățile de a exersa leadership-ul susțin învățarea. Profesorul-leader creează condițiile pentru învățare ca o activitate în care cultura hrănește învățarea pentru toți, în care fiecare are oportunitatea de a reflecta asupra naturii, abilităților și proceselor învățării, în care spațiile fizice și sociale stimulează și celebrează învățarea, în care medii sigure permit fiecăruia implicat în proces să-și asume riscuri, să valorifice eșecurile și să răspundă pozitiv la schimbări, în care instrumente și strategii sunt folosite pentru a stimula reflecția asupra învățării și a modului de predare. Profesorul-leader provoacă dialoguri despre leadership-ul pentru învățare: practicarea leadershipului pentru învățare este explicitată, analizată și transferabilă; se practică sesiuni de investigare, cercetare, între colegi centrate pe legătura dintre învățare și leadership; coerența este atinsă prin împărtășirea valorilor și înțelegerea practicilor.

Un rol esențial îl are crearea contextului de împărtășire a leadership-ului: structuri suport care susțin participarea pentru dezvoltarea școlii ca o comunitate de învățare; împărtășirea leadership-ului este identificabilă în fluxul de zi cu zi al activităților școlii; fiecare este încurajat să acționeze ca un leader, în funcție de scop și context, experiența și expertiza personalului, elevilor și a părinților sunt valorificate ca resurse, stabilirea și promovarea unor scheme/patternuri de colaborare, care nu sunt limitate la un anumit subiect, rol sau statut, implicând un sentiment comun al răspunderii: auto-evaluarea este practică sistematic, la nivelul clasei, al școlii și al comunității; accentul pus pe dovezi și pe congruența acestora cu valorile școlii, preocupare constantă pentru sustenabilitate, succesiune și predarea ștafetei [3].

Aplicarea principiilor de *leadership pentru învățare* în demersurile didactice va oferi elevilor, inclusiv celor vulnerabili, contexte de exersare a competențelor-cheie. Leadership-ul pentru învățare susține o învățare reală, autentică în care toți participanții, inclusiv cadrul didactic, învață și sunt implicați în practici inovative, demersuri de cercetare și abordări bazate pe competențe în procesele de predare și învățare.

Bibliografie:

1. BENNIS, W. *On becoming a leader*, Citat [15.09.2021] Disponibil: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/On%20Becoming%20a%20Leader%20by%20Warren%20Bennis%20\(z-lib.org\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/On%20Becoming%20a%20Leader%20by%20Warren%20Bennis%20(z-lib.org).pdf)
2. BOCOȘ, M.-D. (coord.), RĂDUȚ-TACIU, R., STAN, C., CHIȘ, O., ANDRONACHE, D.-C. *Dicționarul praxiologic de pedagogie*, PITEȘTI: Editura Paralela 45, 2017. ISBN 978-973-47-2212-9
3. BURRUS, J., BASETT, K., JACKSON, T, ROBERTS, D. R, *Teacher Leadership : An Assesment Framework for an Emerging Area of Professional Practice*, Princeton, New

- Jersey, citat [31.08.2021], Disponibil:
file:///C:/Users/Admin/Desktop/Definitii%20teacher%20leadership.pdf
4. BUSH, T. *Leadership și management educațional. Teorii și practici actuale*, IAȘI: Editura Polirom, 2015, Traducere Liliana Romanus și Irina Prodan. ISBN: 978-973-46-4290-8
 5. EHLERT, A., HARTMANN, A., KNIGGE, M., LAMBRECHT, J., LENKEIT, J. *The effect of school leadership on implementing inclusive education: how transformational and instructional leadership practices affect individualised education planning*, în *International Journal of Inclusive Education*, 2020, citat [30.07.2021], Disponibil:
<https://www.tandfonline.com/loi/tied20>
 6. JOIȚA, E. *Știința educației prin paradigme*, IAȘI: Institutul European, 2009, 352 p.
 7. PUGH, D.S., HICKSON, D. J. *Managementul organizațiilor. O sinteză a celor mai importante lucrări în domeniu*, BUCUREȘTI: Ed. Codecs, București, 1989, 186 p. ISBN 9739659616
 8. ROBINSON, K. R., ARONICA, L. *Școli creative. Revoluția de la bază a învățământului*, Traducere Emilia Vasiliu, BUCUREȘTI: Ed. Publica, 2015, ISBN ISBN: 978-606-722-056-8, 345 p.
 9. STANCIU, F. *Leadership pedagogic: posibile variante de lectură pentru profesori*, citat [2.09.202132021], Disponibil: https://evidentacercetare.univ-danubius.ro/Surse/Set_013/RHuJNS40Rv.pdf
 10. VLĂSCEANU, M. *Organizații și comportament organizațional*, IAȘI: Ed. Polirom, 2003, ISBN 978-611-413-2

CZU: 371.279.7:004

DOI: 10.46727/c.v2.1-2-10-2022.p48-52

EVALUAREA PRODUSELOR ȘCOLARE PRIN TIC

GOLUBIȚCHI Silvia,

dr., conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,

ORCID: 0000-0002-3650-0141, e-mail: golubitkisilvia@gmail.com

Rezumat. Folosirea TIC în procesul de evaluare permite efectuarea unor analize ale demersului instructiv și implementarea strategiilor de abordare individuală. Prin intermediul tehnologiilor informaționale și comunicaționale se pot crea și evalua diferite produse școlare, care ne permit să observăm progresul înregistrat de fiecare elev și, pe baza analizei, să realizăm o traiectorie educațională individuală pentru fiecare elev sau grup de elevi. Criteriile de succes ale produselor școlare sunt niște „pași vizibili” de realizat.